
KYNDELMISSE

Sner det på Kyndelmisse-
dag, bli'r det tidligt forår...!

**Mørk Kyndelmisse gør
bonden til herremand...!**

Kyndelmisedag skal det
helst blæse, så 18 kællinger
ikke kan holde den 19. ved
jorden! Så varer kulden ikke
ved meget længere...!

Den, der ikke spiser flæsk
Kyndelmisedag, må i
skoven for at bide snegle...!

Den 2. februar kaldes for Kyndelmisse.

Kyndelmisse kan med sikkerhed spores så langt tilbage som til 500-tallet. Men da Struense i 1770 "rationaliserede" danskernes mange, små helligdage (fridage) ved at samle dem til én stor Bededag, betød det i realiteten, at Kyndelmisse blev afskaffet som helligdag herhjemme. I katolske lande fejres Kyndelmisse imidlertid stadig som helligdag.

Kyndelmisse kommer af *kyndel*, der betyder lys (jfr. engelsk *candle*), og *misse*, der betyder messe d.v.s. gudstjeneste. Kyndelmisse betyder altså ordret "gudstjeneste for lys". Ved Kyndelmisse indvies de lys, som skal bruges i kirken i det kommende år.

Samtidig er Kyndelmisse en markering af, at der er gået 40 dage siden jul. Ifølge Mose-loven skulle en kvinde regnes for uren i 40 dage efter fødslen af et drengbarn – 80 dage efter fødslen af en pige. Kyndelmisse er dermed også en fejring af, at Jomfru Marias renselsesperiode netop denne dag var tilendebragt, og at hun og Josef nu – som det var skik – kunne fremstille deres søn i Templet.

Den bibeltekst, der efter katolsk tradition hører til Kyndelmisse, er da

også Lukas 2,22-40: Jesu fremstilling i Templet og Simeons Lovsang (Lukas 2,25-40), hvori Simeon kalder Jesus „et lys til åbenbaring for hedninger“. I den danske folkekirke er Simeons Lovsang evangelietekst til julesøndag.

Selvom Kyndelmisse blev afskaffet som officiel helligdag herhjemme for over 200 år siden, har der i de senere år været tendens til, at flere og flere kirker alligevel gør noget ud af at markere dagen – enten selve 2. februar eller søndagen efter. Mange steder holdes der særlige lysgudstjenester, hvor man tænder lys og fejrer Jesus som det lys, der bryder mørket.

Den folkelige tradition

Som så mange andre helligdage har også Kyndelmisse rødder i en folkelig tradition. Fejringen af Kyndelmisse er således også fejringen af Midvinter – en fejring af, at man nu er midtvejs igennem vinteren, som fra gammel tid regnedes fra 1. november til 1. maj.

Derfor er der også knyttet en mængde folkelige traditioner til Kyndelmisse. F.eks. blev Kyndelmisse brugt til at tage varsler for det komme år:

"Sner det på Kyndelmisedag, bliver det tidligt forår", sagde man. Og "mørk Kyndelmisse gør bonden til herremand." Det skulle også helst blæse så voldsomt, at "18 kællinger ikke kunne holde den 19. ved jorden", for så ville kulden ikke vare ved meget længere.

Mad var en anden vigtig del af den folkelige Kyndelmisse-tradition. Sådan som mad jo altid har spillet en vigtig rolle omkring højtider – ikke bare hos os men alle steder.

Halvdelen af vinterforrådet til dyr og mennesker skulle gerne være tilbage. På selve Kyndelmisedag spiste man pandekager – alternativt æbleskiver – for at sikre en god byghøst. På samme måde spiste man flæsk – for at sikre mod ondt i ryggen, sagde man. Men det har nu nok så meget været for at sikre sig mod sult. Spiste man ikke flæsk til Kyndelmisse, skulle man i skoven "for at bide snegle", som man sagde - et andet udtryk for hunger.

Og man piskede de nøgne frugttræer med tynde ris for at sikre en god frugthøst. Ligesom man mange steder havde tradition for rituel midvinterpløjning – med pigen bag hestene og karlen med ploven, hvilket skulle sikre gode afgrøder.

Kyndelmisse kaldes også for Kjørmes Knud. Som barn grublede jeg ofte over, hvem han var, denne Knud med det sære fornavn, der kom til sidst i Jeppe Åkjær sang "Sneklokke kommer vrimlende". Men det var såmænd bare Midvinter, der endelig kom. Og folk kunne nu langt om længe begynde at glæde sig til lysere tider...!

*Af sognepræst
Christina Smith*